Terkib-i Bend

Ziya Paşa

Terkîb-i Bend — Ziya Paşa

İlk yayın: Tercî-i Bend ve Terkîb-i Bend (1872)

Ziya Paşa 1880 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır: https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Terkîb-i_bend_(Ziya_Paşa)&oldid=174520 (revizyon 174520). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansıyla paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

I

Sâkî getir ol bâdeyi kim mâye-i candır
Ârâm-dih-i akl-ı melâmet-zedegândır

Ol mey ki olur saykal-ı dil ehl-i kemâle
Nâ-puhtelerin aklına bâdî-i ziyandır

Bir câm ile yap hatırı zîrâ dil-i vîrân
Mehcûr-ı hârâbat olalı hayli zamandır

Sâkî içelim aşkına rindân-ı Hudâ'nın
Rindân-ı Hudâ vâkıf-ı esrâr-ı nihândır

Sâkî içelim rağmına sûfî-i harisin
Kim maksadı kevser emeli hur-i cinândır

Aşk olsun o pîr-i mey-i perverde-i aşka
Kim badesi sad-sâle vü sâkîsi civandır

Pîr-i meye sor mes'elede var ise şüphen
Vaizlerin efsaneleri hep hezeyandır

Ben anladığım çarh ise bu çarh-ı çep-endâz
Yahşi görünür sureti amma ki yamandır

Benzer felek ol çenber-i fânûs-ı hayâle
Kim nakş-ı temâsîli serîü'l-cereyândır

Sâkî bize mey sun ki dil-i tecribet-âmûz
Endişe-i encam ile vakf-ı halecândır

İç bade güzel sev var ise akl u şuurun
Dünya var imiş ya ki yoğ olmuş ne umurun

II

Yetmez mi bu kasrî-reviş-i ağreb-i âlem
Bir menzile ermez mi aceb kevkeb-i âlem

Şimdi uyuyanlar o zamanda uyanırlar
Bir subha resîde olur âhır şeb-i âlem

Pâmâl eder encam kimin üstüne dönse
Agâz edeli devre budur meşreb-i âlem

Bin böyle cihan zer ü sîm olsa yetişmez
Mümkün mü ki is'af oluna matlab-ı âlem

Hâriçten eğer olsa temaşasına imkân
Müdhiş görünür heykel-i müsta'ceb-i âlem

Almış yükünü şöyle ki seyrinde halelsiz
Bir zerre dahi kaldıramaz merkeb-i âlem

Ebnâ-yı beşerde kalacak mı bu muâdât
Bilmem ne zaman doğrulacak mezheb-i âlem

Her safhada bir şekl-i hakikat eder ibraz
Her gün çevirir bir varaka makleb-i âlem

Bin ders-i maârif okunur her varakında
Yârab ne güzel mekteb olur mekteb-i âlem

Bu cism-i kesifin neresi merkez-i kuvvet
Yârab ne matiyyeyle gezer kâlib-i âlem

Subhâneke yâ men halaka'l-halka ve sevvâ
Subhâneke subhâneke subhâneke elfâ

III

Ey kudretine olmayan âğâz u tenâhî
Mümkün değil evsâfını idrâk kemâhî

Her nesne kılar varlığına hüsn-i şehâdet
Her zerre eder vahdetine arz-ı güvâhî

Hükmün kılar izhâr bu âsâr ile mihri
Emrin eder ibraz bu envâr ile mâhı

Dil-sîr-i bisât-ı niamın mürg-i hevâyî
Sîrâb-ı zülâl-i keremindir suda mâhî

Eyler keremin âteşi gülzâr Halîl'e
Mağlûb olur peşşeye Nemrûd-ı mübâhî

Zâlimleri adlin ne zaman hâk edecektir
Mazlumların çıkmadadır göklere âhı

Bigânelere münhasır enva'-ı huzûzât
Mihnet-zede-i aşkına mahsûs devâhî

Sensin eden idlâl nice ehl-i tarîki
Sensin eden ihdâ nice gümgeşte-i râhı

Hükmün ki ola mûcib-i hayr u şerr-i ef'âl
Yarab ne içindir bu evâmir bu nevâhî

Sendendir ilâhi yine bu mekr ü bu fitne
Bu mekr ü bu fitne yine sendendir ilâhi

Güftî bikün ü bâz zenî seng-i melâmet
Dest-i men ü dâmân-ı tu der rûz-ı kıyamet

IV

Bir katre içen çeşme-i pür-hûn-ı fenadan
Başın alamaz bir dahi bârân-ı belâdan

Asude olam dersen eğer gelme cihâna
Meydâna düşen kurtulamaz seng-i kazadan

Sâbit-kadem ol merkez-i me'mûn-ı rızâda
Vareste olup dâire-i havf u recâdan

Dursun kef-i hükmünde terâzû-yı adalet
Havfın var ise mahkeme-i rûz-ı cezadan

Her kim ki arar bûy-ı vefa tab'-ı beşerde
Benzer ana kim devlet umar zıll-ı hümâdan

Bî-baht olanın bağına bir katresi düşmez
Bârân yerine dür ü güher yağsa semâdan

Erbâb-ı kemâli çekemez nakıs olanlar
Rencide olur dîde-i huffâş ziyadan

Her âkile bir derd bu âlemde mukarrer
Rahat yaşamış var mı gürûh-ı ukalâdan

Halletmediler bu lügazın sırrını kimse
Bin kafile geçti hükemâdan fuzelâdan

Kıl san'at-ı üstadı tahayürle temaşa
Dem vurma ger arif isen çün ü çiradan

İdrâk-i meali bu küçük akla gerekmez
Zîrâ bu terâzû o kadar sıkleti çekmez

V

Dehrin ne safa var acaba sîm ü zerinde
İnsan bırağur hepsini hîn-i seferinde

Bir reng-i vefa var mı nazar kıl şu sipihrin
Ne leyl ü nehârında ne şems ü kamerinde

Seyretti hava üzre denir taht-ı Süleyman
Ol saltanatın yeller eser şimdi yerinde

Hür olmak eğer ister isen olma cihanın
Zevkinde safasında gamında kederinde

Cânân gide rindân dağıla mey ola rizân
Böyle gecenin hayr umulur mu seherinde

Hayr umma eğer sadr-ı cihan olsa da bilfarz
Her kim ki hasâset ola ırk u güherinde

Yıldız arayıp gökte nice turfa müneccim
Gaflet ile görmez kuyuyu rehgüzerinde

Onlar ki verir lâf ile dünyâya nizâmât
Bin türlü teseyyüb bulunur hanelerinde

Ayînesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde

Ben her ne kadar gördüm ise bazı mazarrat
Sâbit-kademim yine bu re'yin üzerinde

İnsana sadakat yakışır görse de ikrah
Yardımcısıdır doğruların hazret-i Allah

VI

Gadr ede reayasına vâli-i eyâlet
Dünyâda vü ukbâda ne zillet ne rezalet

Lâyık mıdır insân olana vakt-i kazada
Hak zahir iken bâtıl için hükmü imâlet

Kadı ola davacı vü muhzır dahi şahit
Ol mahkemenin hükmüne derler mi adalet

Ey mürtekib-i har bu ne zillet ki çekersin
Bir kaç kuruşa müddet-i ümrünce hacâlet

Lâ'net ola ol mâle ki tahsîline ânın
Yâ din ola yâ ırz veya namus ola âlet

Âdem olanın hayr olur âdemlere kasdı
İnsanlığa insanda budur işte delâlet

İnsan ona derler ki ede kalb-i rakîki
Âlâm-ı benî-nev'i ile kesb-i melâlet

Âdem ona derler ki garazdan ola sâlim
Nefsinde dahi eyleye icrâ-yı adalet

Sâdık görünür kisvede erbâb-ı hiyânet
Mürşid sanılır vehlede ashâb-ı dalâlet

Ekser kişinin suretine sîreti uymaz
Yârab bu ne hikmettir ilâhi bu ne halet

Ümmîd-i vefa eyleme her şahs-ı dağalde
Çok hacıların çıktı haçı zir-i bağalde

VII

Bir abd-i habeş dehre olur baht ile sultan
Dahhâk'in eder mülkünü bir Kâve perişan

İkbâline idbârına dil bağlama dehrin
Bir dâirede devr edemez çenber-i devrân

Zâlim yine bir zulme giriftar olur âhır
Elbette olur ev yıkanın hanesi viran

Ekser görülür çünkü ceza cins-i amelden
Encamda âhenden olur rahne-i sûhân

Tezkîr olunur la'n ile Haccâc ile Cengiz
Tebcîl edilir Nûşirevan ile Süleyman

Kabil midir elfaz ile tagyir-i hakikat
Mümkün mü ki tefrik oluna küfr ile îmân

Bir hâkden inşâ olunur deyr ile mescid
Birdir nazar-ı Hak'da Mecûs ile Müselman

Her derdin olur çaresi her inleyen ölmez
Her mihnete bir âhir olur her gama pâyan

Geh çâk olunur damen-i pâkize-i ismet
Geh iffet eder âdemi ârâyiş-i zindan

Sabr et siteme ister isen hüsn-i mükâfat
Fikreyle ne zulm eylediler Yûsuf'a ihvan

Zâlimlere bir gün dedirir kudret-i Mevlâ
Tallahi lekad âserakellâhu aleynâ

VIII

Her şahsı harîm-i Hakk'a mahrem mi sanırsın
Her tâc giyen çulsuzu Edhem mi sanırsın

Dehri arasan binde bir âdem bulamazsın
Âdem görünen harları âdem mi sanırsın

Çok mukbili gördüm ki güler içi kan ağlar
Handan görünen herkesi hurrem mi sanırsın

Bil illeti kıl sonra müdâvâta tasaddî
Her merhemi her yareye merhem mi sanırsın

Kibre ne sebeb yoksa vezirim deyu gerçek
Sen kendini düstûr-ı mükerrem mi sanırsın

Ey müftehir-i devlet-i yek-rûze-i dünya
Dünya sana mahsûs u müsellem mi sanırsın

Hâlî ne zaman kaldı cihan ehl-i tama'dan
Sen zâtını bu âleme elzem mi sanırsın

En ummadığın keşf eder esrâr-ı derûnun
Sen herkesi kör âlemi sersem mi sanırsın

Bir gün gelecek sen de perîşan olacaksın
Ey gonca bu cem'iyyeti her-dem mi sanırsın

Nâmerd olayım çarha eğer minnet edersem
Cevrinle senin ben keder etsem mi sanırsın

Allah'a tevekkül edenin yâveri Hak'tır
Nâşâd gönül bir gün olur şâd olacaktır

IX

Pek rengine aldanma felek eski felektir
Zîrâ feleğin meşreb-i nâsâzı dönektir

Yâ bister-i kemhada ya vîrânede can ver
Çün bây ü gedâ hâke beraber girecektir

Allah'a sığın şahs-ı halimin gazabından
Zîrâ yumuşak huylu atın çiftesi pektir

Yaktı nice canlar o nezaketle tebessüm
Şirin dahi kasd etmesi cana gülerektir

Bed-asla necâbet mi verir hiç üniforma
Zer-dûz palan vursan eşek yine eşektir

Bed-mâye olan anlaşılır meclis-i meyde
İşret güher-i âdemi temyize mihekktir

Nush ile yola gelmeyeni etmeli tekdir
Tekdîr ile uslanmayanın hakkı kötektir

Nadanlar eder sohbet-i nadanla telezzüz
Dîvânelerin hem-demi dîvâne gerektir

Afv ile mübeşşer midir ashâb-ı merâtib
Kânûn-ı ceza âcize mi has demektir

Milyonla çalan mesned-i izzette ser-efrâz
Bir kaç kuruşu mürtekibin câyı kürektir

İman ile din akçadır erbâb-ı gınada
Nâmûs u hamiyyet sözü kaldı fukarada

X

İkbâl için ahbabı siâyet yeni çıktı
Bilmez idik evvel bu dirayet yeni çıktı

Sirkat çoğalıp lafz-ı sadâkat modalandı
Nâmûs tamam oldu hamiyyet yeni çıktı

Düşmanlara ahbabını zemm oldu zerafet
Dildârdan agyâra şikâyet yeni çıktı

Sâdıkları tahkîr ile red kaide oldu
Hırsızlara ikram u inayet yeni çıktı

Hak söyleyen evvel dahi menfur idi gerçi
Hâinlere amma ki riâyet yeni çıktı

Evrâk ile i'lân olunur cümle nizâmât
Elfâz ile terfîh-i raiyyet yeni çıktı

Aciz olanın ketm olunur hakk-ı sarîhi
Mahmîleri her yerde himâyet yeni çıktı

İsnâd-ı ta'assub olunur merd-i gayura
Dinsizlere tevcih-i reviyyet yeni çıktı

İslâm imiş devlete pâ-bend-i terakki
Evvel yoğ idi işbu rivayet yeni çıktı

Milliyyeti nisyan ederek her işimizde
Efkâr-ı frenge tebaiyyet yeni çıktı

Eyvah bu bâzîçede bizler yine yandık
Zîrâ ki ziyan ortada bilmem ne kazandık

XI

Zâhirde görüp bizleri sanma ukalâyız
Biz bir sürü âkil sıfatında budalayız

Âkil denilir mi bize kim hâli bilirken
Dildâde-i âlâyiş-i nîreng-i hevâyız

Yârân-ı vatandan bizi özler bulunursa
Düştük sefer-i gurbete muhtâc-ı duayız

Terkîb-i acîbiz iki hâsiyyetimiz var
Ahbabımızın devletiyiz hasma belâyız

Güncîde durur hırkamız altında künûzât
Dervişleriz gerçi nazarda fukarayız

Ukbâya yarar bir işimiz yok ise bârî
Âzâde-dil-i şâibe-i zerk ü riyâyız

Devletlülere bizleri tahkir düşer mi
Biz âciz isek de yine mahlûk-ı Hüdâyız

Bir âfet-i hunhara esîr oldu gönül kim
Her nâzına her lâhzada bin kerre fedayız

Hatırda durur sohbetinin lezzeti hâlâ
Gerçi o şereften nice yıldır ki cüdayız

Her cevrine razılarız ey şâh-ı melâhat
Bizler ki kuluz mu'tasım-ı bâb-ı rızâyız

İster bize lutf eyle diler bizden ırağ ol
Dünyada heman sen şeref ü şân ile sağ ol

XII

Her millet için bir düziye adlini âm et
Fikr-i gazab-ı hazret-i mabûd-ı enam et

Bevvâl-i çeh-i zemzemi la'netle anar halk
Sen Kâbe gibi kendini hürmetle benâm et

İncinmemek istersen eğer mülk-i fenada
Bir kimseyi incitmemeğe hasr-ı meram et

Bir yerde ki yok nağmeni takdir edecek gûş
Tazyi'-i nefes eyleme tebdîl-i makam et

Avrat gibi mağlûb-ı hevâ olma er ol er
Nefsin seni râm etmeye sen nefsini râm et

Mânend-i şecer nâbit olur sabit olanlar
Her hangi işin ehli isen onda devam et

Noksanını bil bir işe ya başlama evvel
Yâ başladığın kârı pezîrâ-yı hitâm et

Uğrarsa sabâ râhın eğer semt-i Irak'a
Bağdad iline doğru dahi azm ü hıram et

Merdân-ı suhendânı ziyaret edip andan
Adâb ile git ravza-i Rûhî'ye selâm et

Tahsînini arz eyleyip evvelce Ziyâ'nın
Bu beyti huzurunda oku hatm-i kelâm et

Meydân-ı suhende yoğ iken sen gibi bir er
Bir şâir-i Rûm oldu sana şimdi beraber